MIHAI SIN- THE TEMPTATION OF REDEMPTION

Elena Botezatu (Drug)
PhD. Student, "Transilvania" University of Braşov

Abstract:Political power and human daily life are the themes of the last novel written by Mihai Sin, it was published few days after the author's death. The book focuses on the boundaries between the communist regime and its perfidious and cynical manner to transform people. Even if the action is situated in the post-communist period, the characters seem to be people unable to define their lives, they do not know for sure who they are and what do they have to do.
The book turns out to be a mix between fiction and essays on harsh social themes. The author's attitude is sharp and his novel which does not lack aesthetic achievements, points out to be a complex work that provides us a challenging image of post-Decembrist Romanian society.

Keywords: reality, Evil, humanity, Romanian society, redemption;

Mihai Sin se numără printre prozatorii promoţiei '70, o generaţie de scriitori prinsă între două momente de vîrf ale literaturii române, generaţia '60 pare să le fi servit drept model şi să le asigure anumite deschideri, în timp ce optzeciştii sunt cei care au continuat şi au dus la alt nivel idei ce abia se lăsau întrezărite în proza mai vîrstnicilor lor colegi. Generaţie sau promoţie de mijloc, promoţia '70 cuprinde scriitori care au valorificat mica perioadă de deschidere permisă de regim şi au scris literatură extrem de valoroasă în paginile căreia viaţa ocupă un loc privilegiat. Proza lui Mihai Sin este preocupată de realitatea imediată şi e caracterizată de un ton incisiv care devine din ce în ce mai uşor de sesizat de la o proză la alta.

Începînd cu volumul *Quo vadis Domine* (vol I 1993, vol II 1996), scriitura aşezată, tonalitatea calmă, paginile de introspecţie care altă dată dezvăluiau reale crize ale omului claustrat şi deformat de ordinea impusă societăţii în care e silit să trăiască, sunt copleşite de o proză în care firul epic se dezvoltă alert, romanul se dovedeşte a fi unul de factură conspirativă şi spionaj iar Alex Ştefănescu îl judecă aspru numindu-l ,,Cartea roză a Securităţii'' (2005:976) deoarece romanul prezintă o parte a Securităţii ca avînd un rol major în salvarea României din haosul şi degringolada provocată de căderea regimului ceauşist. Chiar şi aşa, eu sunt de părere că impactul Securităţii, aşa cum rezultă din roman, nu e ,,roz'', dimpotrivă, conştiinţa deformată, vulgaritatea şi pofta de a-i manipula pe ceilalţi, conduc la o falsă salvare, la o falsă izbăvire.

Pe măsură ce scrie, tonul prozatorului devine şi mai aspru, şi mai acut, atitudinea pe care o arborează amintindu-ne de înclinaţia spre morală care-şi va găsi deplina expresie în prozele optzeciştilor. La puţine zile după plecarea romancierului în lumea drepţilor, se publică *Ispita izbăvirii*, o carte puternic conectată la real, în care personajele aflate într-o continuă fugă amintesc de căutările înfrigurate ale fiecăruia dintre noi.

Dacă în *Quo vadis Domine* lumea se lăsa manipulată de Securitate, de braţele ei infinit de multe şi periculos de alunecoase, în *Ispita izbăvirii* tonul devine mai tăios, mai aspru. Scăpată de chingile regimului totalitar, societatea românească rămîne atît de schilodită, încît ispita unei societăţi libere şi incapacitatea de a atinge acest ideal, provoacă o serie de suferinţe care par a depăşi în cruzime atrocităţile perioadei de-abia apuse.

Citatul din biblie căruia i se alătură poezia populuară şi fragmentele dintr-un manuscris al secolului XIX, impun tonul şi grila de lectură ale volumului. *Ispita izbăvirii* e un roman legat ombilical de realitatea unei ţări nevoite să-şi resusciteze de fiecare dată ultimele

BDD-A27987 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:24 UTC)

puteri pentru a rezista cursului istoriei, iar aceste ultime redute sunt oamenii simpli îmbătaţi de utopia că vor putea cîndva atinge izbăvirea.

Dar ce să însemne această izbăvire?

Este posibilă o izbăvire într-o societate în care Răul pare să înflorească şi mai triumfător de la o zi la alta? ,,Numai că Diavolul îşi face lucrarea neostenit, fără să-şi piardă vreodată speranţa în cîştigarea unor noi ucenici. Şi pe deasupra, cum se spune, are *fler*. Simte unde terenul e prielnic şi poate să atace în voie, are şi el psemne *fişe de cadre*, şi în acest sens lucrează ştiinţific, nu-i cruţă nici pe bebeluşi, simte unde există deja gena şi sămînţa răului.”(Sin, 2014:133) Imaginea României postdecembriste este extrem de aspru criticată pe tot parcursul volumului. Scăpată de un mare rău, ţara se lasă cuprinsă de braţele unui rău şi mai mare. Noile generaţii nu scapă de o mentalitate contaminată de restricţiile regimului ce abia a apus: tinerii încearcă să plece în ,,străinătăţuri”, sunt dezinteresaţi de munca şi sacrificiul părinţilor lor, nu par să-şi amintească de valorile tradiţionale şi preferă alte orizonturi , judecîndu-şi greşit patria ale cărei resurse nu le-au cunoscut cu adevărat niciodată. Beţia libertăţii pare să fi cuprins în vertijul ei o întreagă societate care nu ştie ce să aleagă şi nu poate nimeri calea adevăratei *izbăviri*.

Romanul se deschide, parcă amintind de prozele realiste, cu o descrire a şoselelor din Germania şi din America, Europa şi America sunt puse faţă în faţă la fel cum personajele Gabrielei Adameşteanu, Traian Manu şi soţia sa, comparau Germania stalinistă cu România ceauşistă. Se observă că în America ,,idea de vecinătate e pur formală, nu mai conţine nicio brumă de comunicare, de solidaritate umană, de apropiere în colectivitate.’’(Sin, 2014:10) Legătura om-divinitate şi impactul destinului sunt aspecte total abolite la o astfel de civilizaţie pentru care ,,aşa a fost să fie” şi aşa ,,a fost dat’’ sunt expresii inexistente. Pe măsură ce drumul care duce spre Pennsylvania înaintează, cititorul înţelege că pătrunde într-o lume în care guvernează un nou sistem de reguli, legea pragmatismului fiind triumfătoare.

Vicenţiu, ginerele său Mike şi Ioana-numită Pinky merg către Pittsburg şi doresc să ajungă în Glassport, unde îl vor întîlni pe George-,,born in U.S.A.’’, cel care le va arăta unde se află mormintele unchilor Sam şi Rozeta Opriş. Mike e în America de cînd avea 18-19 ani, e tipic pentru românul care şi-a luat lumea în cap, se află aici de 16-17 ani şi pare să-şi fi uitat originile, simţindu-se deja american. Discuţiile celor trei se rotesc în jurul încercărilor inutile de a desluşi care e motorul şi sistemul de reguli ce guvernează lumea prezentului care se lasă odată cu trecerea timpului din ce în ce mai golită de sens.

Discursul creat de Mihai Sin oscilează între a se situa în rîndul operelor de ficţiune sau în linia tratatelor de sociologie sau de politologie. Din cînd în cînd apar pagini în care sunt discutate probleme de interes general, tema condiţiei omului în lume nefiind niciodată abandonată. Dimpotrivă, ficţiunea şi observaţiile sociologice se împletesc şi se completează reciproc.

Rozeta şi unchiul Sam sunt rudele lui Vicenţiu, cei care se aflau în America încă de cînd el era un copil. Aflat la maturitate, Vincenţiu îşi aminteşte istoria mătuşii Rozeta, fata tînără care a fost forţată de părinţi să se căsătorească cu Sam din raţiuni pur practice: de ,,acolo’’, din America, ea ,,i-ar fi putut ajuta pe cei mici, trimiţînd pachete şi , poate, mai tîrziu, i-ar fi putut trage după ea.’’(Sin, 2014: 21-22) pentru micul Vicenţiu, copilul rămas prea devreme fără tată, imaginea Rozetei amintea de ceva mitic, marcat de imposibilitatea ,,de a avea îmbrăcămintea şi încălţămintea adecvate” (Sin, 2014:29), e impresionat de fotografiile pe care le primea familia de la Rozeta. Parcă ar fi venit dintr-o altă lume, un spaţiu unde acurateţea, pantofii lustruiţi, dunga pantalonilor, în fine, eleganţa, erau lucruri fireşti. Pentru crudul copil, imaginea Americii e relevată în manieră fotografică. Vicenţiu nu e singurul din familie care consideră America o altă lume, mătuşa pe care o numeşte ,,mama Maria’’ încearcă să restabilească legăturile cu un verişor aflat acolo, de la acesta primeşte cîteva lucruri şi o fotografie cu cei doi fii ai săi. Noua fotografie e un nou motiv de fascinaţie pentru

BDD-A27987 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:24 UTC)

copilul Vicenţiu, imaginea celor doi băieţi creează un contrast dureros cu imaginea sa, pentru el fotografia adună în rama sa chipul copilăriei la care el nu a aspirat niciodată pentru că nici nu ar fi avut resurse să şi-o imagineze aşa: spre deosebire de el, cei doi băieţi nu par a fi trecut prin experienţe dramatice, necazul le este întru-totul străin, ,,Parcă nici nu erau români, fii ai unor români, fiindcă românii, la acea dată, şi încă mult timp după aceea, arboraseră alte expresii, împrumutate sau lipite pe faţă de cineva nevăzut, atotputernic: mulţi, scandalos de mulţi, mai ales cei de vîrstă mijlocie şi bătrînii căpătaseră o culoare pămîntie de parcă se îmbolnăviseră peste noapte; alţii erau cumva ,,gri'' oricît de fantezist ar părea epitetul acesta aplicat unor oameni.''(Sin, 2014: 33) ,,Griul" devine un epitet cu o puternică forţă de sugestie şi de reprezentare, viaţa în ceauşism, continua oscilaţie între bine şi rău, între a spune lucrurilor pe faţă sau a le ascunde, teama, înfrigurarea, nenumăratele lipsuri, toate au condus la o existenţă ştearsă în care acest ,,gri" e pretutindeni. Tot ,,gri" îmi pare să fi fost şi vălul pe care comunismul l-a desfăcut şi l-a întins peste lumea românească pentru a o ,,proteja" de iniţiative, de acţiuni inedite, de credinţă, de speranţă, de sentimente de coeziune, de tot ceea ce ne face să fim oameni.

Mînat de dorinţa de a avea acces la visul American, Vicenţiu şi-a rugat mama în repetate rînduri să-i scrie mătuşii Roza să îl înfieze. Nici acum nu ştie dacă mama sa a mai făcut vreun demers în acest sens, însă dorinţa sa de a locui în America pare să se fi împlinit.

Pe măsură ce istoria mătuşii Roza, prima din familie care a avut puterea de a pleca în necunoscut, pe o cale nouă, se derulează, cei trei ajung la cimitir unde îl aşteaptă pe George Corun. Acesta are surpriza de a-l întîlni pe Mc. Gordon, un fost antrenor, rivalul său din tinereţe care acum este administratorul cimitirelor din Keesport. Dicuţia celor doi aduce la suprafaţă o altă problemă a zilelor noastre, un fapt real de care nu au fost scutiţi nici americanul Mc. Gordon, nici cel care se declară ,,born in U.S.A"-George Corun. Ambii constată că lumea suportă un complex proces de degradare, vechile valori sunt înlocuite de noi cutume, pragmatismul cîştigă din ce în ce mai mult spaţiu iar tînăra generaţie pare a fi dezrădăcinată, lipsa apartenenţei la un centru de valori comun, lipsa unui ,,axis mundi" pare să fie o nouă boală cu implicaţii extrem de profunde. Mc. Gordon mărturiseşte că a renunţat la sport deoarece nu-i mai putea înţelege pe cei tineri, trebuia să-i supravegheze ,,Să nu fumeze în general, dar mai ales ,,iarbă'', să nu bea alcool, ba chiar să nu facă sex în exces, căci puştii ăştia ajung repede vedete, iar în jurul lor roiesc o grămadă de drăcoaice mereu excitate, gata oricînd s-o ia spre primul tufiş spre prima poeniţă întîlnită în cale sau spre prima cameră disponibilă."(Sin, 2014:61)

După ce găsesc mormîntul soţilor Opriş, George merge alături de cei trei pe care sfîrşeşte în a-i numi ,,tineri prieteni", într-un restaurant unde începe, pe un ton confesiv, o conversaţie în care discută cu o teribilă voluptate despre nedreptăţile pe care ţara le-a avut de suferit. Discuţia numită de el însuşi, ,,confesiune înainte de moarte", cuprinde o serie de sfaturi şi de observaţii caracterizate de luciditatea celui care prinveşte un fenomen din afară şi are totodată capacitatea de a-i înţelege cele mai profunde resorturi deoarece se simte ca fiind din interior. Întotdeauna George s-a simţit român, chiar dacă este ,,born in U.S.A.", rădăcinile sale româneşti nu sunt uitate, dimpotrivă, dorinţa de a comunica cu ceilalţi în graiul românesc, atît de rar exersat în ultima vreme, indică legăturile atît de intime cu originea sa, pe care George, spre deosebire de alţii, a dorit să o conserve. În opinia sa, ,,Răul" e o prezenţă de necontestat, însă sursele acestuia nu trebuie căutate doar în lumea civilizată a Vestului, ci mai degrabă în noi înşine, ,,e produs de ai noştri"(Sin, 2014:79)

Imaginea lui George e lăsată în umbră, tonul scriiturii se schimbă, vocea narativă se modifică, părăseşte parcă tărîmul ficţiunii pentru a se reorienta asupra realului pur, netransfigurat de artisticitate, pentru ca mai tîrziu ficţiunea să-şi recîştige locul în economia romanului. Dezordinea morală, lipsa de principii alături de paleta de nonvalori care sufocă existenţa zilnică, toate se lasă reflectate în felul în care oamenii îşi realizează construcţiile.

BDD-A27987 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:24 UTC)

Casele devin o reprezentare hidoasă a interiorului uman. Critica nu vizează doar omul neşcolit, care are printre scopurile supreme simpla ambiţie de a-şi depăşi vecinul, ci mai degrabă este îndreptată spre cei care ar fi trebuit să devină apărători ai simetriei, ai bunului gust: ,,Dar domnii arhitecţi şi doamnele arhitecte din România ce păzeau? Le păsa lor de felul cum era urîţit zi de zi chipul României prin ridicarea acestor hardughii sau prin apariţia, ca a ciupercilor după ploaie, a monstruoaselor *pagode ţigăneşti*?" (Sin, 2014:104) Trecerea de la astfel de pasaje la tărîmul ficţiunii se face brusc, dar nu într-un mod lipsit de coerenţă. De data aceasta, imaginea Nebunului devine intermediarul celor două tipuri de discurs. Sin introduce în opera sa un reprezentant al marginalului, acel Nebun al satului care datorită poziţiei sale nu e nevoit să-şi asume şi să se supună tăvălugului de norme pe care viaţa zilnică îl aduce cu sine. Nebunul Ionică e un tînăr aflat în grija unchiului Nicu, se pare că în tinereţe a studiat medicina timp de doi ani, după care a căzut pradă unei puternice depresii provocate fie de o dezamăgire în iubire, fie de oarecare legături cu Securitatea. Trecutul său rămîne incert. După ce discută cu lelea Mărioara, cea care se afla într-un conflict puternic cu soţul său, şi după ce o sfătuieşte pe aceasta, Ionică nebunul îşi căştigă statutul de bun sfătuitor, ajungînd să fie numit de zecile de oameni ,,domnul Ionică", ,,domnul Pascu" sau chiar ,,Vindecătorul". Printre atîţia mulţumiţi e evident să apară şi oameni revoltaţi de sfaturile primite de la bietul nebun ajuns acum faimos. Întîlnirea cu Nebunul pare să capete note de misticism, pentru unii Ionică e tînărul cu ochi albaştri spălăciţi a cărui linişte şi privire i-a făcut să creadă că sunt prinşi într-o transă, ,,…am simţit că văd în ochii lui albaştri –spălăciţi un fel de abur, aşa blînd şi de învăluitor, şi parcă, deşi nu mă mişcasem, parcă am făcut cîţiva paşi înspre el, parcă aburul acela mă ademenea."(Sin, 2014:129)

Nebunul Ionică completează galeria personajelor care se sustrag mersului firesc al vremurilor. Lui i se alătură gazetarul-boschetar, un om căruia nu-i place să cerşească, face asta doar pentru a-şi cîştiga traiul zilnic. Este invitat în casa unui domn care îi va oferi posibilitatea însuşirii unei noi identităţi, şansa de a avea un cămin şi o pensie, toate în schimbul colaborării la un mare proiect comun. Gazetarul se dovedeşte a fi spirit lucid, atent la ceea ce se petrece în jurul său şi capabil să înţeleagă faptul că odată cu aşa numita revoluţie, comunismul nu a pierit: ,,cei cu care construim capitalismul sunt foştii comunişti."(Sin, 2014:220) e replica adresată companionului canin, semn că relaţiile interumane suferă de o degradare nemaiîntîlnită.

Sub noul nume de Vlad, gazetarul va lucra la proiectul ce are ca temă ,,Neputinţa individului în faţa sistemului"(Sin, 2014:459) Noul Vlad îşi exprimă opinia cu privirea la lumea care trebuie regîndită la vedere, nu pe ascuns, în caz contrar, se va păşi păşi într-o altă utopie mai ceţoasă, mai greu de suportat, asta dacă nu e deja prea tîrziu.

Consider că George, Ionică şi Vlad sunt trei personaje cheie create de autorul Sin pentru a ne atrage atenţia asupra faptului că ,,*se nasc şi în România* oameni care au gîndit lumea, nu doar s-au supus" (Sin, 2014:2472) Cei trei sunt outsideri, George judecă din exterior-fiind ,,born in U.|S.A.", Ionică îşi asumă statutul de nebun, deşi lumea pare mai nebună decît el, în timp ce gazetarul se retrage din faţa obligaţiilor asociale, asumîndu-şi condiţia de boschetar. Toţi trei sunt oamenii unei societăţi care i-a împins spre marginea ei, avantajul lor e că de acolo, de la margine, pot privi cu mai multă luciditate şi obiectivitate şi îşi permit să spună adevărul. Nu spune nimeni că adevărul spus nu trebuie şi pedepsit. Nedreptatea unei societăţi nu lasă nimic neatins, merge şi pînă la acele margini, drept dovadă, Ionică va fi ucis de nebunul Petru care îl va mutila şi îi va scoate un ochi, George este şi el ucis într-un pavilion în care este internat şi i se scoate acelaşi ochi stîng, doar gazetarul are parte de o moarte pe un pat curat, poate datorată faptului că şi-a schimbat identitatea, a devenit Vlad, dar companionul său canin, Rex, a fost şi el mutilat şi lipsit de ochiul stîng. Gestul mutilării capătă astfel valoare de simbol, ce semnifică ochiul stîng de care fiecare a fost lipsit, dar ce simbolizează ochiul drept care încă a rămas?

BDD-A27987 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:24 UTC)

Romanul *Ispita izbăvirii* e o scriitură complexă, ridică numeroase întrebări, iar tema este pe cît de controversată pe atît de dureroasă, fiind vorba despre lipsa încrederii în oameni, ,,călărirea omului de către om”(Sin, 2014:147)

BIBLIOGRAPHY

Sin M. (2014): *Ispita izbăvirii*, Ed. Nemira, Bucureşti.

Ştefănescu A. (2005): *Istoria literaturii române contemporane*, 1941-2000, Bucureşti, Ed. Maşina de scris

BDD-A27987 © 2018 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 17:00:24 UTC)